

שבוע לפני ביצוע מעשההזוועה במעלות הצהיר חוותמה באוזני שני ראשי תנועת השלום האמריקאית: „אני מתנגד לטרור!“

נאיר חוותמה

דינמה אחרת!

שהפך לכומר קתול. מאיר מגדיר את עצמו גם כיום כיהודי, ואינו רואה סתירה בין יהדותו ובין אמונתו הנוצרית. „כל מי שפחתי השמדה באשוריות“ הוא אומר. אך יש לו קרובים בארץ.

דניאל בריגן ופול מאיר סיירו תחילה במצריים וביראק. אחרי ששוחחו כאן עם כמה אישים במחנההשלום, ובניהם יצחק בן-אחרון, דוה אלואב ואורי אבנרי, הם נסעו לדבון ולפוריה, ונפגשו שם עם ראשי הפיראיון. לאור ההתרחשויות לאחר-מכן, מעוררת עניין מיוחד פגישתם עם נאיר חוותמה.

השבוע חזרו השניים לישראל, לביקור קצר, כדי למסור על פגישותיהם לבני-שיחם הישראלים. על פי בקשתם נפגשו עם כמה עיתונאים, בביתו של אורי אבנרי.

השניים הקדימו את כל שיחותיהם, והם מקווים לפרסמן בצורת ספר. הם הבטיחו לשקול את בקשתו של אבנרי לפרסם בחקדם את הכנסת המלא של שיחתם עם חוותמה, כדי להביא את הדברים ידיעת העולם.

להלן נוסח ההצהרה שחיברו השניים עם תום ביקורם במרחב, ושאותה ביקשו מאבנרי להביא לפרסום. אחריה—תשובותיהם לשאלות.

„האחים בריגן“ הם שמידבר בארצות-הברית וברחבי העולם. הם הפכו שם נירדף לאקטיביזם למען השלום, לפאציפיזם, לאיאלומות מוחלטת ולאידיאלים בלתי-מתפשר.

שני האחים — פיליפ ודניאל בריגן — הם כמרים ישועיים, שהפכו למנהיגי המאבק נגד מידחמת וואט-נאם. שניהם נאסרו בעוון הצעת לישבת-גיוס ושריפת ניירותיה. דניאל בריגן ישב שנתים בבית-הסוהר בעוון זה. פיליפ בריגן נאשם גם בתיכנון הטיפתו של הנרי קיסינג'ר, אך אישום זה בוטל בבית-המשפט. פיליפ נשא כמלא דאשה נזירה קתולית, שפעלה לצידו במאבק נגד המידחמה, ולאחרונה נודד לזוג ילד. כתוצאה מכך גורש פיליפ בריגן מן הכנסייה, אך דניאל בריגן מוסיף להיות כומר ישועי פעיל.

באוקטובר האחרון נשא דניאל בריגן נאום שעורר תגובה נרגשת, בייחוד בחוגי המימסד היהודי האמריקאי. בנאום תבע בריגן יחס מאוזן יותר כלפי בעיית ישראלים-פלסטינים, מותחי הביקורת עליו טענו שחשתמש כמילים משמיצות.

כתוצאה מסערה זו החליט דניאל בריגן, שהוא גם משורר ידועי שם, לבוא בעצמו למרחב ולהתראשם באופן בלתי-אמצעי מן הנעשה בישראל, בארצות-ערב ובציבור הפלסטיני. נילוה אליו פול מאיר, יהודי

לאימכבר השלמנו סיור במיורח-התיכון, שהוקדש לגילוי עובדות. בין השאר סיירו בישראל, לבנון, סוריה ומצריים. במהלך סיורנו שוחחנו עם מנהיגים מהפכניים, אישיידת, אינטלקטואליים וחבריי-כנסת. אף שברור כי איננו מומחים לבעיה, לאחר ביקור כה קצר, בכל-זאת יש ברצוננו, לפני נסיעתנו, להביע ברבים את ההשקפות שתובאנה להלן.

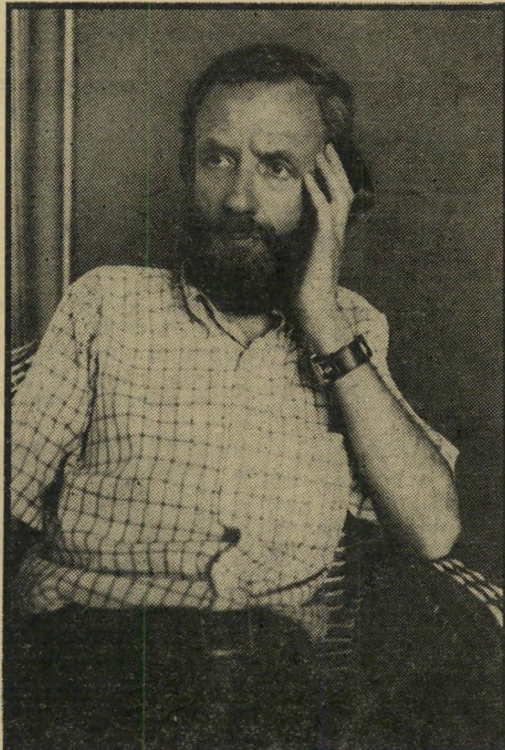
אחת: אנו עומדים על החשיבות המכרעת במציאת פיתרון לבעיית הפלסטינית, פיתרון שיקח בחשבון את זכויותיו של עם זה לגבי ארץ-מולדתו. ללא פיתרון כזה, ייקלע הדור הבא בישראל, בדיוק כמו דור-העבר, לאותו מעגל-קסמים של אלימות, שפיכות-דמים ופעולות-הגמול. שתים: אנו מגנים את החזקתם של תלי מירי בית-ספר כבני-ערובה. שום דבר אינו יכול להצדיק פעולה מעין זו. יחד-עם-זאת, יש להדגיש כי הפצצה חסרת-הבחנה של מחנות פליטים היא, למעשה, התקפה ברכרית, כאן תח מידה, על ילדים, ולא על זוחמים. שני הצדדים, העוסקים בפעולות כזו, מטיחים צל כבד על מטרותם, קבר העולם כולו.

שלוש: נאמר כבר, ובמידה גדולה של צדק, כי במיל-חמה — האמת היא החלל הראשון. בחודש שעבר הציג מר נאיר חוותמה, בראיון שצוטט בהרחבה, מיפנה בגישתם של הפלסטינים כלפי ישראל. לפני שבועיים, במהלך שיחה עימנו, הצהיר כי הוא עומד בתוקף על אותם דברים.

יותר מכך, בתשובה על שאלתנו, בדבר המוסריות שבפעולות פלסטיניות מסוימות, אמר כי הגוף שהוא עומד בראשו התנגד לטרוריום פומבי מאז שנת 1969. ייתכן שאיננו צודקים בצפותנו למידה רבה של אמת מצד מנ-היגיימה-פיכה. מאידך, אהבת-האמת והטרור אינם יכולים להתקיים צדיבד, במכשירים שימושיים להשגת הכרה או תמורות אנושיות.

כלומר, מר חוותמה אינו יכול לאחוז כי חב בשני קצותיו. או שיתנגד לטרור, או שימי שיך לנחז מידחמה בילדים. אם אומנם יבחר בדרך השנייה, דעתנו היא שדא רק ילדים ימציאו את קיצם, אלא אף החזית הדמוקרטית עצמה, כתנועה אותנטית שמטרתה לעשות צדק עם הפלסטינים. פעולות-טרור כאזה יביאו רק לניכור דעת-הקהל העולמית, העשויה לשמש גורם עיקרי בהשגת הצדק עבור העם הפלסטיני.

ארבע: בנאותנו את גליהטרור האחרון משני הצדדים, ברצוננו לעמוד גם על תמיכתנו בעם הפלסטיני בישראל ומחוצה לה. תביעתם לחוק-שבות, שיישום גם לגביהם — צודקת, ויש לבוא לקראתה. פיתרון זה התאחר ב-26 שנה. אין להעלות על הדעת כי שיחות זנוה יתנו תוקף, עלידי התעלמות או פחדנות, לאי-קיומו, כביכול, של עוול ושל העם שסבל ממנו. העם היהודי נשא כבר על גופו טיפול כזה, ואי-קיומו אושר כעיקרון וחופגן בחיים

הכומר פול מאיר

„מי שפחתי השמדה באשוריות...“

המדיניים. השרירותיות והנימה המוסרית המפוקפקת של לא-שלום ולא-מילחמה חייבת להסתיים. יאיר האור על הכל, או תכסה החשיכה את הכל.

מר בריגן ומר מאיר, האם אתם משיי וזים את הפצצת המחנות למעשההטרור כי מעלות? ישראל הודיעה שהפצצה מיתקנים של אירגוני-טרור. האם ראיתם מיתקנים כאלה בעת ביקורכם במחנות?

לא נלקחנו לסייר במפקדות של המהפכנים במחנות, לכן איננו יכולים להעיד כי ראינו את הדברים האלה.

ישראל מצהירה בתוקף כי כך הדבר. אינני מאמין כי הם יראו לזרים מהו המצב לאשורו. לא ראינו את שלוש המנהיגים בתוך תחומי המחנות. נפגשנו איתם בביירות. לכן אין לנו כל עדות על האמת שבדבריהם. אנו יודעים, למשל, שהאנשים בלבנון חמושים בכלי-נשק, אך אינני סבור שלכך אתם מתכוונים.

לדעתי, יש לשקול שני גורמים. ראשית, נפגשנו עם יאסר עראפאת מייד לאחר שובו מהגבול הלבנוני, שם נערכו הפצצות כבדות מאוד על כפריה-גבול ועל כמה מהמחנות. הוא הטעים, בהיגיון רב, כי מיתקניהם הצבי איים ושיטחיה-איומים שלהם ניידים מאוד, לא קבועים במקומם. והם שרויים בתנועה בלתי-פוסקת, וכי הפצצת הכפרים האלה לא כוונה למטרות צבאיות ממשיות.

הגורם האחר הוא — ואינו מצדיק אותו בהכרח, אלא מתכוון פשוט להסביר. הפלסטינים חיים בתנאי-דיכוי, יחסית, אפילו במדינה כמו לבנון, בה הם נהנים מחופש רב יותר מאשר, נאמר, בגדה המערבית. הם נמצאים תחת פיקוח צמוד ומתמיד, והם מדוכאים.

בחודש מאי שעבר הופגז המחנה שבו ביקרנו קשות, עליידי חיל-האוויר הלבנוני, בעת המערכה בין ממשלת לבנון ואירגוני הפיראיון. ביקרנו במחנות בהם נהרגו אנשים. ראינו את הבתים שהופצצו. נאמר לנו כי מישפחות איבדו אחים מבניהן בהפצצות הלבנוניות. כך היה בכפר אחד, היחיד שהופצץ מן האוויר. בכפרים אחרים התנהלו קרבות-ארטילריה, רקטות וצלפים.

עורך-דין אחד נסע לבקר כמה מלקוחותיו במחנות, וצלפים לבנוניים ניסו להרוג אותו. נראה שזו היתה מדיניות-הטרור של ממשלת לבנון.

הנקודה שאני מנסה להבהיר היא שלאנשים הנחונים במצב כזה אין המותרות הכרוכים בקיום מיתקנים צבאיים קבועים, כמקובל בצבאות סדירים, כפי שיכולים להיות לישראלים, למשל, או לאחרים.

אני מניח שזהו חלק מהטכניקה של כל תנועת-גרילה. הייתי אומר, אפילו, כי גם במיקרה שמה שאתם טוענים נכון — אינני יודע אם יש בכך כדי להצדיק הפצצות של מחנות-פליטים, מדי-פעם, רק מפני שאתם קוראים להם בסיסי-מחבלים. אני יודע רק שהמחנות שראינו הכילו אובלסיות גדולות, ובהן נשים וילדים.

מה רוצים מנהיגי הפיראיון שדיברתם איתם? איך הם הסבירו את עמדתם?

דיברנו עם יאסר עראפאת, ג'ורג' חבש ונאיר חוותמה. כל השלושה גינו באוזנינו פעולות-טרור. היה נדמה לי שכל השלושה היו כנים בדבריהם.

אני סבור שהם רוצים בהסדר שיכלול מדינה פלסטינית, ויש להם השגות שונות לגבי המקום בו עליה להימצא. רק חבש לא רצה לדבר על מדינה פלסטינית לצד ישראל. חבש הביע את ההתנגדות החריפה ביותר לדעה שמדינה כזו תוכל להתקיים כיישות נפרדת. מבחינה כלכלית או צבאית, או מכל בחינה אחרת, האחרים דיברו על